Lietas Nr. C28278209
Lietas arhīva Nr. CA-0649-14/28

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Rīgā 2014.gada 5.februārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija

šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Gvido Ungurs,

tiesneses Inta Jēkabsone un Sandra Strence,

ar tiesas sēdes sekretāri Ullu Ābolu,

piedaloties prasītājai /pers. B/, viņas pārstāvei advokātei Dagnijai Barakai, atbildētājas /pers. C/ pārstāvei un atbildētājai /pers. D/ un advokātei Dacei Vasiolekai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ un /pers. D/ par mantojuma neatņemamās daļas izdošanu sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2010.gada 21.jūnija spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

2009.gada 6.aprīlī /pers. B/ cēlusi Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā prasību, vēlāk to grozot, pret /pers. C/ un /pers. D/ par mantojuma neatņemamās daļas izdošanu, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 399.panta 1.punktu, 404.pantu, 423.pantu, 424.pantu, 425.pantu, 670.pantu, 671.pantu, 863.pantu, 1917.pantu un 1922.pantu, lūgusi tiesu atzīt prasītājas tiesības uz 2008.gada 10.novembrī mirušā /pers. E/ mantojuma neatņemamo daļu ¼ domājamās daļas apmērā no namīpašuma /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, un piedzīt no /pers. D/, bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, prasītājas labā kompensāciju par viņai pienākošo ¼ domājamo daļu no minētā namīpašuma Ls4397,24, kā arī tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājas tēvam /pers. E/ dzīves laikā piederējis namīpašums /adrese/. Pēc tēva nāves 2008.gada 10.novembrī prasītāja kā likumiskā mantiniece vēlējusies apstiprināties mantojuma tiesībās, bet uzzinājusi, ka tēva mantojuma masā nekādas mantas nav, jo nekustamo īpašumu /adrese/, kura sastāvā ir dzīvojamā māja un četras saimniecības ēkas, kas atrodas uz zemes gabala 1204 $m^2$ platībā (1997.gada 6.februārī izpirkts no Latvijas Hipotēku un zemes bankas), tēvs ar 1994.gada 23.novembrī noslēgto dāvinājuma līgumu atsavinājis savai laulātajai /pers. D/, kuras īpašuma tiesības zemesgrāmatā nostiprinātas 1997.gada 14.martā. Savukārt /pers. D/1997.gada 3.decembrī īpašumu uzdāvinājusi savai meitai /pers. C/, kuras īpašuma tiesības zemesgrāmatā nostiprinātas 1999.gada 12.decembrī. Nekustamam īpašumam 2007.gada 3.janvārī pievienots papildu zemes gabals 469 $m^2$ platībā.

Tādējādi, ar dāvinājumu /pers. E/ liedzis prasītājai kā neatraidāmai mantiniecei tiesības uz mantojuma neatņemamo ¼ daļu. Dāvinājuma brīdī /pers. E/ piederēja namīpašums, bet šobrīd īpašuma sastāvā ir arī zeme. Ņemot vērā nekustamā īpašuma nedalāmības principu, prasītāja uzskata, ka mantojuma neatņemamā daļa ir kompensējama naudā, atbilstoši mantojamā namīpašuma vērtībai, kas saskaņā ar Valsts zemes dienesta 2009.gada 27.marta kadastra uzziņu ir Ls17 589.

Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2010.gada 21.jūnija spriedumu /pers. B/ prasība apmierināta daļēji, atzīstot /pers. B/ tiesības uz /pers. E/ mantojuma neatņemamo daļu ¼ domājamās daļas apmērā no namīpašuma /adrese/, un piedzenot no /pers. D/ par labu prasītājai kompensāciju par viņai pienākošos namīpašuma daļu Ls4397,24, kā arī tiesāšanās izdevumus – valsts nodevu Ls117,47, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls5,50 un ar lietas vešanu saistītos izdevumus Ls242. Prasība daļā pret /pers. C/ noraidīta.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka /pers. E/ 1994.gada 23.novembrī uzdāvinājis namīpašumu /adrese/, savai sievai /pers. D/, kura savukārt to 1997.gada 3.decembrī uzdāvinājusi savai meitai /pers. C/. Namīpašums bijusi /pers. E/ vienīgā manta un dāvinājuma rezultātā prasītājai kā neatraidāmai mantiniecei nav atlikusi pat viņas neatņemamā daļa, kas saskaņā ar Civillikuma 425.pantu ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kādu mantinieks manto pēc likuma. /pers. E/ bija palikuši divi mantot aicinātie likumiskie mantinieki – laulātā /pers. D/ un meita /pers. B/, pēdējās neatņemamā daļa tātad ir ¼ daļa no mantojuma.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka Civillikuma 425.pants paredz mantojuma neatņemamās daļas vērtību noteikt mantojuma atstājēja nāves dienā. Neatņemamās daļas izdošana, izmaksājot naudas kompensāciju, konkrētajā gadījumā, kad nekustamā īpašuma sastāvā esošā zeme /pers. E/ nav piederējusi, bet to privatizējušas atbildētājas, ir atbilstoša Civillikuma 968.pantā noteiktajam zemes un ēku vienotības principam. Tiesa arī konstatējusi, ka saskaņā ar lietai pievienoto Valsts zemes dienesta izziņu namīpašuma kadastrālā vērtība pēc stāvokļa uz 2009.gadu bijusi Ls17 589, attiecīgi neatņemamās ¼ daļas vērtība ir Ls 4397,24, un atzinusi, ka prasītā naudas summa saskaņā ar Civillikuma 1922.pantu no atbildētājas piedzenama.

Atbildētājas/pers. D/ iebildumus, ka jāņem vērā, ka nekustamais īpašums viņai uzdāvināts atlīdzības nozīmē, ka viņa pēc dāvinājuma līguma noslēgšanas ir veikusi ieguldījumus nekustamā īpašumā un ka neatņemamās daļas vērtība būtu nosakāma, ņemot vērā namīpašuma kadastrālo vērtību 1994.gadā, pirmās instances tiesa atzinusi par nepamatotiem.

Pirmās instances tiesa, vadoties no Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2007.gada tiesu prakses vispārinājuma strīdos par mantojuma tiesībām, 2009.gada 6.maija sprieduma lietā Nr.SKC-144/2009, norādījusi, ka apstāklim, ka īpašums dāvināts atlīdzības nozīmē, šī strīda izšķiršanā nav tiesiskas nozīmes un ka atlīdzības apmērs ir samērojams ar nekustamā īpašuma vērtību prasības rašanās brīdī. Tiesa norādījusi, ka kadastrālā vērtība tiek aprēķināta normatīvā kārtībā, ņemot vērā nekustamā īpašuma sastāvu un nepārvērtējot īpašumu dabā, bet lietā nav dokumentu, kas apliecinātu nekustamā īpašuma sastāva izmaiņas pēc dāvinājuma līguma noslēgšanas.

Tāpat pirmās instances tiesa atzinusi par nepamatotu atbildētājas apgalvojumu, ka prasītājai jau ir kompensēta mantojuma daļa ar vieglās automašīnas dāvinājumu prasītājai, jo automašīna 1995.gadā ir pārreģistrēta nevis uz /pers. B/, bet viņas vīra /pers. K/ vārda, un lietā nav pierādīts, ka automašīna pēdējam ir nodota kā daļa no mantojuma. /pers. K/ tiesas sēdē liecinājis, ka automašīnu no /pers. D/ nopircis par Ls280 darba vajadzībām.

Pirmās instances tiesa arī atzinusi, ka nav nekāda pamata prasības celšanai pret /pers. C/, jo no Civillikuma 1922.panta izriet, ka daļas izdošanu var prasīt no personas, kura tikusi apdāvināta, tātad no /pers. D/, kura, turklāt, 1997.gada 3.decembra dāvinājuma līgumā ir uzņēmusies atbildību par trešo personu varbūtējām prasībām, kas attieksies uz dāvinājuma objektu.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniegusi atbildētāja /pers. D/, pārsūdzot to prasības apmierinātajā daļā un lūdzot prasību noraidīt.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa neesot ņēmusi vērā, ka prasītāja jau mantojuma atstājēja dzīves laikā ir saņēmusi dāvinājumā automašīnu kā mantojuma daļas kompensāciju, bet Civillikuma 425.panta otrajā daļā noteikts, ka neatņemamā daļā ieskaita to, kas saņemts mantojuma atstājēja dzīves laikā. Automašīna formāli tikusi reģistrēta uz prasītājas vīra vārda, jo pašai prasītājai nav bijusi autovadītājas apliecība.

Atbildētāja arī norāda, ka neatbilstot patiesībai prasītājas apgalvotais, ka viņa nav zinājusi par nekustamā īpašuma dāvinājumu /pers. D/, jo dāvinājuma laikā ēkas bijušas ļoti sliktā stāvoklī, savukārt prasītāja pirms dāvinājuma esot skaidri izteikusies, ka uz šo īpašumu tā sliktā stāvokļa dēļ nepretendē, jo tajā dzīvot nav vēlējusies un vēlējusies tā vietā saņemt automašīnu, kas bijusi vairāk noderīga viņas ģimenei.

Tāpat atbildētāja uzskata, ka pirmās instances tiesa nepareizi esot iztulkojusi Civillikuma 1922.panta otrās daļas noteikumus un nepamatoti kompensāciju noteikusi ¼ apmērā no īpašuma kadastrālās vērtības pēc stāvokļa uz 2009.gadu. Tiesa neesot ņēmusi vērā, ka dāvinājuma laikā kadastrālā vērtība bija Ls3459,88, bet 2009.gadā jau vairākas reizes lielāka un ka namīpašuma kadastrālā vērtība ir noteikta bez īpašuma pārvērtēšanas dabā, tikai uz normatīvo aktu izmaiņu pamata, tātad mantas pavairošana kā tāda nav notikusi. Atbildētājas ieskatā, par pamatu nekustamā īpašuma vērtības noteikšanai un attiecīgi neatraidāmās daļas noteikšanai var izmantot tikai un vienīgi nekustamā īpašuma tirgus vērtību mantojuma atstājēja nāves brīdī, kas konkrētajā gadījumā esot zemāka par kadastrālo vērtību.

Prasītāja/pers. B/ rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību nav iesniegusi.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 17.oktobra spriedumu /pers. B/ prasība daļā pret /pers. D/ apmierināta, atzīstot /pers. B/ kā neatraidāmai mantiniecei tiesības uz /pers. E/ mantojuma neatņemamo ¼ daļu un izdodot to, piedzenot no /pers. D/ prasītājas labā kompensāciju Ls4397,24, kā arī tiesāšanās izdevumus Ls350,83, kopā Ls4748,07. Tāpat no /pers. D/ valsts ienākumos piedzīti tiesas izdevumi – valsts nodeva Ls117,47 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls4,28.

Kasācijas sūdzību par šo apelācijas instances tiesas spriedumu iesniegusi atbildētāja /pers. D/, lūdzot spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 25.oktobra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 17.oktobra spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas instances tiesa atzinusi, ka atbilstoši Civillikuma 1922.panta otrajai daļai neatraidāmā mantinieka neatņemamā daļa aprēķināma no dāvinātāja mantas stāvokļa dāvināšanas laikā.

Tādējādi, kasācijas instances tiesa secinājusi, ka apelācijas instances tiesa, aprēķinādama prasītājai kā neatraidāmai mantiniecei pienākošos neatņemamo mantojuma daļu no uzdāvinātā īpašuma vērtības uz dāvinātāja nāves brīdi (15 gadus pēc atsavināšanas),

nevis uz dāvināšanas brīdi, Civillikuma 1922.pantu iztulkojusi nepareizi.

Tāpat, kasācijas instances tiesa atzinusi, ka Civillikums neaizliedz apdāvinātajam pēc dāvinājuma saņemšanas izmaksāt dāvinātāja neatraidāmiem mantiniekiem kompensāciju par neatņemamo mantojuma daļu, līdz ar ko tiesai celtās prasības ietvaros bija jāpārbauda, vai apdāvinātā savu no Civillikuma 1922.panta izrietošo saistību nav jau izpildījusi. Taču apelācijas instances tiesa atbildētājas /pers. D/ iebildumos norādītos faktus Civillikuma 1922.panta kontekstā nav apspriedusi, kļūdaini uzskatot, ka jautājums par kompensācijas saņemšanu vai nesaņemšanu attiecas uz jautājumu par mantinieka atteikšanos no mantojuma (Civillikuma 766.pants) un ir ārpus izskatāmās lietas robežām.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja /pers. D/ apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādīto motīvu pamata, prasību neatzina.

Prasītāja/pers. B/ un viņas pārstāve advokāte Dagnija Baraka apelācijas instances tiesas sēdē apelācijas sūdzību neatzina, bet prasību uzturēja daļēji, lūdzot piedzīt no atbildētājas /pers. D/ kompensāciju par neatņemamo mantojuma daļu 1230,74 *euro* apmērā, no prasības pārējā daļā atteicās.

**Motīvu daļa**

Civillietu tiesu kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka prasība tās uzturētajā daļā pret /pers. D/ par neatraidāmā mantinieka neatņemamās mantojuma daļas kompensācijas 1230,74 *euro* piedziņu ir pamatota un apmierināma.

Savukārt tiesvedība prasības daļā pret /pers. D/ par kompensācijas 5025,97 *euro* piedziņu *(kopējā celtās prasības summa Ls4397,24 jeb atbilstoši Euro ieviešanas kārtības likuma 4.panta otrajai daļai 6256,71 euro mīnuss 1230,74 euro)*, ir izbeidzama saskaņā ar Civilprocesa likuma 223.panta 4.punktu, jo prasītāja no prasības šajā daļā atteikusies.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru noraidīta /pers. B/ prasība pret /pers. C/, nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

Lietā nav arī strīds par faktiskajiem apstākļiem, ka prasītāja /pers. B/ ir 2008.gada 10.novembrī mirušā /pers. E/ meita un kā mantojuma atstājēja lejupējā, kopā ar pārdzīvojušo laulāto /pers. D/, ir viņa neatraidāmās mantinieces.

Tāpat nav strīds un ar lietas materiāliem apstiprinās, ka /pers. E/ ar 1994.gada 23.novembra dāvinājuma līgumu uzdāvināja savai sievai /pers. D/ nekustamo īpašumu – dzīvojamo māju un četras saimniecības ēkas/adrese/, un dāvinājums izdarīts tādā apmērā, ka dāvinātāja neatraidāmiem mantiniekiem neatliek pat viņu neatņemamās daļas *(lietas 12.-14.lapa)*.

Prasība celta par /pers. B/ kā neatraidāmās mantinieces neatņemamās mantojuma daļas izprasīšanu no apdāvinātā uz Civillikuma 1922.panta pamata. Šī panta pirmā daļa noteic, ka gadījumā, ja dāvinājums izdarīts tādā apmērā, ka dāvinātāja neatraidāmiem mantiniekiem neatliek pat viņu neatņemamās daļas (422. un turpm.p.), tad viņi var prasīt no apdāvinātā, lai izdod viņiem šīs daļas.

Civillikuma 425.pants paredz, ka neatņemamā mantojuma daļa ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kādu mantinieks manto pēc likuma. Līdz ar to pirmās instances tiesa pareizi noteica, ka /pers. B/ kā vienas no divām neatraidāmām mantiniecēm neatņemamā mantojuma daļa ir ¼ daļa (Civillikuma 423., 424. un 425.pants).

Tomēr, nosakot prasītājai pienākošās neatņemamās mantojuma daļas vērtību, pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā Civillikuma 1922.panta otro daļu, kas precizē, ka, aprēķinot neatņemamo daļu, jāņem par pamatu dāvinātāja mantas stāvoklis dāvināšanas laikā.

Arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šajā lietā atzinis, ka atbilstoši Civillikuma 1922.panta otrajai daļai neatraidāmā mantinieka neatņemamā daļa aprēķināma no dāvinātāja mantas stāvokļa dāvināšanas laikā *(sk. arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 27.marta spriedumu lietā Nr.SKC-94/2013, 2011.gada 14.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-244/2011, 2010.gada 24.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-240/2010)*.

Līdz ar to, izskatot prasību, tiesai bija jāvērtē dāvinātāja /pers. E/ mantas stāvoklis 1994.gada 23.novembrī, kad /pers. E/ noslēdza dāvinājuma līgumu ar atbildētāju /pers. D/.

No 1994.gada 23.novembra dāvinājuma līguma *(lietas 14.lapa)* redzams, ka nekustamā īpašuma – dzīvojamās mājas un četru saimniecības ēku /adrese/, vērtību paši līdzēji bija noteikuši Ls3459,88, kas atbilda šī nekustamā īpašuma inventarizācijas vērtībai un saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likuma 4.panta pirmo daļu ir 4922,97 *euro*. Arī no Valsts zemes dienesta Rīgas pilsētas Nekustamā īpašuma vērtēšanas biroja 1995.gada 22.februāra izziņas Nr.539/j *(lietas 38.lapa)* redzams, ka minētā nekustamā īpašuma tā brīža kadastra vērtība bija Ls3459,88.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, dāvinātāja mantas vērtība nosakāma saskaņā ar dāvinājuma līgumā noteikto tās vērtību 1994.gada 23.novembrī, jo pierādījumus tam, ka pašu līdzēju dāvinātā īpašuma novērtējums Ls3459,88 jeb 4922,97 *euro* nebūtu atbildis tajā laikā pastāvējušai nekustamā īpašuma patiesajai vērtībai, puses lietā nav iesniegušas.

Civillikuma 1922.panta noteikumi, ka, nosakot neatņemamo daļu, ir jāņem vērā dāvinātāja mantas stāvokli dāvināšanas brīdī, nozīmē,

ka turpmākās izmaiņas uzdāvinātās mantas sastāvā vai vērtībā, neatņemamās daļas apmēru neietekmē.

Līdz ar to, aprēķinot neatņemamo daļu, nav ņemams vērā Valsts zemes dienesta Lielrīgas reģionālās nodaļas 2009.gada 27.marta izziņā Nr.11-06-LR1/4705 norādītais strīdus nekustamā īpašuma novērtējums kadastrā 2009.gada 24.martā *(lietas 18.lapa)*, kas atspoguļo nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību vairāk kā četrpadsmit gadus pēc dāvinājuma.

Ņemot vērā minēto, dāvinātāja mantas vērtība 1994.gada 23.novembrī bija Ls3459,88 jeb 4922,97 *euro*, no kuras prasītājai pēc likuma pienākošās mantojuma daļas vērtība būtu Ls1729,94 jeb 2461,48 *euro*, bet neatņemamā mantojuma daļa saskaņā ar Civillikuma 425.panta pirmo daļu – Ls864,97 jeb 1230,74 *euro*.

Civillietu tiesu kolēģija par nepamatotu atzīst atbildētājas argumentu, ka augstāk minēto prasītājas neatņemamo mantojuma daļu viņa prasītājai jau būtu kompensējusi, uzdāvinot prasītājai sev piederošo automašīnu „Moskvich 2140".

Lietā nepastāv strīds, ka 1982.izlaiduma gada automašīna „Moskvich 2140", ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/, laikā no 1988.gada 25.maija līdz 1995.gada 30.augustam bija reģistrēta /pers. D/ īpašumā, bet 1995.gada 30.augustā, pamatojoties uz īpašnieku abpusēju iesniegumu, pārreģistrēta prasītājas vīra /pers. K/ īpašumā *(lietas 39.lapa)*.

Kā redzams no liecinieka /pers. K/ pirmās instances tiesas sēdē dotajām liecībām *(lietas 68.lapa)*, minētā automašīna viņam bijusi nepieciešama darbam un tās pārreģistrēšanas brīdī /pers. D/ par automašīnu tikuši samaksāti Ls280. Noruna par to, ka automašīna kompensētu neizmantotās mantojuma tiesības, neesot bijusi.

Savukārt liecinieks /pers. O/, kurš ir atbildētājas /pers. D/ brālis, 2011.gada 3.oktobra apelācijas instances tiesas sēdē liecinājis, ka /pers. E/ un /pers. D/ nolēmuši automašīnu „Moskvich" uzdāvināt /pers. B/ kā kompensāciju par to, ka māja paliks /pers. D/. Arī/pers. B/ /pers.E/ bērēs esot teikusi, ka uz māju nepretendēšot, jo viņa kā kompensāciju esot saņēmusi automašīnu. Automašīna tikusi pārreģistrēta uz /pers. K/ vārda, lai nevajadzētu pilnvaru, jo /pers. B/ nebija autovadītājas apliecība. Tajā pat laikā, no minētā liecinieka liecībām arī redzams, ka automašīnas atsavināšanas iemesls bijis tas, ka /pers. E/ un /pers. D/ nopirkuši vēl vienu automašīnu un viņiem neesot bijuši līdzekļi, lai uzturētu divas automašīnas *(lietas 111.lapa)*.

Arī liecinieks /pers. S/, kurš ir atbildētājas kaimiņš, 2011.gada 3.oktobra apelācijas instances tiesas sēdē liecinājis, ka augstāk minētā automašīna ilgstoši nav tikusi lietota un 1995. vai 1996.gada rudenī /pers. B/ viņam esot teikusi, ka /pers. E/ uzdāvinājis viņai šo automašīnu kā kompensāciju par atteikšanos no mantojuma jeb mājas daļas *(lietas 110. un 111.lapa)*.

Tomēr, izvērtējot liecinieku /pers. O/ un /pers. S/ liecības kopsakarā ar pārējiem lietā esošajiem pierādījumiem, pušu paskaidrojumiem un liecinieka /pers. K/ sniegtajām liecībām, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka no šīm liecībām nevar nepārprotami konstatēt faktu, ka /pers. D/ automašīnu /pers.K/ būtu atsavinājusi kā /pers. B/ likumīgam vietniekam un tieši kā kompensāciju par prasītājas neatņemamo mantojuma daļu, jo šajās liecībās norādītie fakti, ka atsavinātā automašīna iepriekš ilgstoši nav lietota un ka /pers. E/ un /pers. D/ trūkuši līdzekļi tas uzturēšanai, liecina par pavisam citiem tās atsavināšanas iemesliem un dod pamatu šajā gadījumā piešķirt priekšroku /pers. K/ dotajām liecībām.

Turklāt, neskatoties uz to, ka apelācijas instances tiesas sēdē pusēm tika izskaidrots pienākums iesniegt pierādījumus tiem faktiem, uz kuriem tās pamato savus prasījumus vai iebildumus, lietā nav iesniegti kādi pierādījumi par augstāk minētās automašīnas vērtību, līdz ar ko tiesai nemaz nav iespējams izvērtēt faktu, vai atbildētājai piederošā 1982.izlaiduma gada automašīna „Moskvich 2140" vispār varēja pilnībā vai vismaz kādā tās daļā kompensēt prasītājai pienākošās neatņemamās mantojuma daļas vērtību.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, nav pamata uzskatīt, ka atbildētāja savu no Civillikuma 1922.panta izrietošo saistību – izdot prasītājai kā dāvinātāja neatraidāmai mantiniecei viņas neatņemamo daļu 1230,74 *euro* vērtībā, būtu jau izpildījusi.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka prasītājas prasība tās uzturētajā daļā ir apmierināma, atzīstot /pers. B/ kā neatraidāmai mantiniecei tiesības uz /pers. E/ atstātā mantojuma neatņemamo ¼ daļu un izdodot to, piedzenot no atbildētājas /pers. D/ par labu prasītājai kompensāciju 1230,74 *euro*.

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa kopumā lietas apstākļus ir novērtējusi pareizi un devusi tiem pareizu juridisku novērtējumu, tikai nepareizi noteikusi prasītājai pienākošās neatņemamās mantojuma daļas vērtību.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantam, spriedumā par naudas summu piedziņu, tiesa bez prasījuma veida un piedzenamo summu norādes, atsevišķi norāda arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot to apmēru.

Tādējādi tiesa pati *(ex officio)* neatkarīgi no prasītāja prasījuma noteic prasītājam tiesības par laiku no sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma izpildei vai dienai, kad parādnieka mantu pārdod izsolē, saņemt procentus no tiesas piespriestās maksājuma summas uz likuma pamata (Civillikuma 1759.pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765.pantā. Šos procentus aprēķina tiesu izpildītājs, kurš nolēmumu izpilda (Civilprocesa likuma 631.panta pirmā daļa), un šajā gadījumā ar Civillikuma 1754.pantā minēto galveno parādu jeb kapitālparādu saprotama tiesas piespriestā maksājuma summa. *(sk. sal. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 4.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-87, 2010.gada 13.oktobra lēmumu lietā Nr.SPC -166/2010)*

Ievērojot minēto, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājai nosakāmas arī tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – sešus procentus no simta gadā, no nesamaksātās piedzenamās summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā.

Civilprocesa 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta. Savukārt šā panta otrā daļa noteic, ja prasītājs atsakās no prasības, viņš atlīdzina atbildētājam radušos tiesas izdevumus. Prasītāja samaksātos tiesas izdevumus šajā

gadījumā atbildētājs neatlīdzina.

Daļēji apmierinot prasību, atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrajai daļai no atbildētājas par labu prasītājai piespriežami arī ar lietas vešanu saistītie izdevumi – izdevumi advokāta palīdzības samaksai. Saskaņā ar šā panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, ir atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

Līdz ar to no atbildētājas /pers. D/ par labu prasītājai proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram ir piedzenami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi 35,26 *euro* apmērā (19,67 procenti *(prasījumu apmierinātā daļa procentos*) no kopējiem prasītājas samaksātajiem tiesas izdevumiem Ls125,97 jeb 179,24 *euro*, kas sastāv no valsts nodevas par prasību Ls117,47 *(lietas 4.lapa)*, prasītājas samaksātiem ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem Ls5,50 *(lietas 3.lapa)* un kancelejas nodevas par liecinieka uzaicināšanu Ls3 *(lietas 42.lapa)*), kā arī prasītājas samaksātie ar lietas vešanu saistītie izdevumi – izdevumi advokāta palīdzības apmaksai 369,22 *euro* apmērā, kas atbilst 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas (kopējie prasītājas samaksātie izdevumi advokāta palīdzības apmaksai ir Ls442,65 jeb 629,83 *euro (lietas 65.,152.-156.lapa)*), tādējādi kopā piedzenot tiesāšanās izdevumus 404,48 *euro*.

Savukārt no prasītājas par labu atbildētājai /pers. D/ proporcionāli tai prasījumu daļai, no kuras prasītāja atteicās, ir piedzenami /pers. D/ samaksātie tiesas izdevumi 150,11 *euro* apmērā (80,33 procenti *(procentos izteiktā prasījumu daļa, no kuras prasītāja atteicās)* no kopējiem atbildētājas /pers. D/ samaksātājiem tiesas izdevumiem Ls131,33 jeb 186,87 *euro*, kas sastāv no valsts nodevas par apelācijas sūdzību Ls122,03 *(lietas 82.lapa)*, atbildētājas samaksātiem ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem Ls3,30 *(lietas 81.lapa)* un kancelejas nodevas par liecinieku uzaicināšanu Ls6 *(lietas 103.lapa)*).

Tāpat, ievērojot Civilprocesa likuma 42.pantā ietverto principu, no atbildētājas /pers. D/ proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai, bet no prasītājas /pers. B/ – proporcionāli tai prasījuma daļai, kurā tiesvedība izbeigta, par labu valstij piespriežami arī iepriekš nesamaksātie tiesas izdevumi – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, tas ir, ar tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi 10,74 *euro* (kopējie ar tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi Ls16,35 jeb 23,26 *euro (15 pavēstes ar nosūtīšanas izdevumiem Ls1,09 par katru)*, no kuriem atņemti pušu iepriekš samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls8,80 *(Ls5,50 plus Ls3,30)* jeb 12,52 *euro*), proti, no atbildētājas par labu valstij piedzenot 2,11 *euro* (19,67 procenti *(prasījumu apmierinātā daļa procentos*) no 10,74 *euro*), bet no prasītājas – 8,63 *euro* (80,33 procenti *(procentos izteiktā prasījumu daļa, kurā tiesvedība izbeigta)* no 10,74 *euro*).

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 42.pantu, 44.pantu, 97.pantu, 189.-193.pantu, 195.pantu, 204.[1]pantu, 223.panta 4.punktu, 426.pantu, 430.pantu, 432.pantu, 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

**nosprieda:**

/pers. B/ prasību daļā pret /pers. D/ apmierināt.

Atzīt /pers.B/kā neatraidāmai mantiniecei tiesības uz /pers. E/ atstātā mantojuma neatņemamo ¼ daļu un izdot to, piedzenot no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, kompensāciju 1230,74 *euro* (vienu tūkstoti divus simtus trīsdesmit *euro* septiņdesmit četrus centus).

Noteikt /pers.B/tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – 6 (sešus) procentus gadā, no nesamaksātās piedzenamās summas.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 404,48 *euro* (četrus simtus četrus *euro* četrdesmit astoņus centus).

Tiesvedību /pers.B/prasības daļā pret /pers. D/ par kompensācijas 5025,97 *euro* piedziņu izbeigt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus 150,11 *euro* (vienu simtu piecdesmit *euro* vienpadsmit centus).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,11 *euro* (divus *euro* vienpadsmit centus).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,63 *euro* (astoņus *euro* sešdesmit trīs centus).

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama Valsts kases kontā Nr.LV51 TREL 2190 4580 1900 0 un samaksu apliecinoši dokumenti sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā iesniedzami Rīgas apgabaltiesā.

Sprieduma labprātīgas izpildes termiņš ir 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 22.maijā.

Tiesneši G.Ungurs

I.Jēkabsone

S.Strence